

ÂŞIK SEYRANİ'NİN ŞİİRLERİNDE NİTELEME SIFATLARI

Özet

Kayseri'nin Develi ilçesinde doğan Âşık Seyrani, 19. yüzyılın meşhur halk âşıklarından biridir. Bir şair veya yazarın sanatı değerlendirilirken onun kelimelere yüklediği yeni anlamlara, yaptığı sıra dışı benzetmelere, estetik ve zeka ürünü tamlamalara da bakılır. Bu sebeple onun tercih ettiği niteleme sıfatları, sanatçının ustalığını tespit için kullanılacak ölçütlerden birini oluşturur. Bu araştırmada Hasan Avni Yüksel'in yazdığı "Âşık Seyrani -Hayatı ve Şiirleri" adlı kitaptan Seyrani'nin kullandığı niteleme sıfatları tespit edilerek onun bu konudaki becerisi, yeteneği, sıra dışılığı ortaya konulmaya çalışıldı. Kullanılan kaynaktaki toplam 139 şiirden tespit edilen 201 adet niteleme sıfatı, yapılarına göre sınıflandırıldı. Yabancı kökenli niteleme sıfatlarının Türkçe sıfatlardan daha fazla kullanıldığı görüldü. Kelime grubu yapısındaki sıfatların -edat grubu ve isnat grubu yapısındaki birer örnek sayılmazsa- sıfat-fiil grubu yapısında olduğu saptandı. Seyrani'nin sıfat olarak en fazla (13 kez) kullandığı kelime "kara"dır. "Çürük sözler, emlek kuzu, kaypak müslüman, yahşi balık ve yay kaşlar" tamlamalarındaki sıfatları bu isimler için Seyrani'den başka kullanan sanatçı nerdeyse yok gibidir. Âşık Seyrani'ye mahsus olarak değerlendirilebilecek böyle özgün sıfatların sayıca çok az kullanılması bir anlamda onun şöhretine ve ustalığına uygun düşmemektedir.

Anahtar Kelimeler: Âşık Seyrani, yapılarına göre sıfatlar, niteleme sıfatları, sıra dışı sıfatlar

QUALITATIVE ADJECTIVES IN ÂŞIK SEYRANİ'S POEMS

Abstract

Poet Seyrani, who was born in the Develi district of Kayseri, is one of the famous minstrels of the 19th century. The art of a poet or writer is evaluated according to the new meanings he attributes to words, the extraordinary similes he makes, and the aesthetic and intelligent phrases. For this reason, his preferred descriptive adjectives constitute one of the criteria that can be used to determine the artist's mastery. In this research, the descriptive adjectives used by Seyrani in Hasan Avni Yüksel's book "Aşık Seyrani - His Life and Poems" were determined and his skills, talents and extraordinariness in this subject were revealed. In 139 poems in the book, 201 qualifying adjectives were identified and classified according to their structures. It has been seen that foreign origin qualifying adjectives are used more than Turkish adjectives. It has been determined that the adjectives in the word group structure -except for one example in preposition group and imputation group structure-are in the adjective-verb group structure. It was seen that Seyrani used the word "black" as an adjective at most (13 times). There is hardly any artist other than Seyrani who uses the adjectives in the phrases "rotten words, homeless lamb, slippery Muslim, delitable fish and vow eyebrows" for these names. It has been evaluated that the very few use of such unique adjectives, which can be considered as peculiar to Âşık Seyrani, in a sense does not suit his reputation and mastery.

Keywords: Âşık Seyrani, adjectives according to their structures, qualifying adjectives, extraordinary adjectives

Giriş

Şiirlerinde Türkçeyi ustaca kullanan ve asıl adı Mehmet olan Âşık Seyrani, 19. yüzyılın meşhur halk âşıklarından biridir. Kayseri'nin Develi (eski adı Everek) ilçesinde doğan Seyrani'nin doğum tarihi konusunda kaynaklarda birlik olmasa da onun 1800'de doğduğuna dair kabuller fazladır.

Seyrani, ilk eğitimini Oruza Cami imamı babası Cafer Efendi'den aldıktan sonra Halasiye Medresesine gitmiş ancak tahsilini tamamlamadan ayrılmıştır. Şiire genç yaşta başlayan Seyrani, kısa zamanda tanındıktan sonra gittiği İstanbul'da Köprülü Medresesi talebelerinden olmuş ayrıca hat ve nakkaşlık öğrenmiştir. Karakteri, adalet ve doğrulukla şekillendiğinden her türlü zulme ve haksızlığa karşı durmuş, doğru bildiğini söylemekten geri durmadığı için de zaman zaman nüfuzlu kimselerin ve tarikatların da himayesine ihtiyaç duymuştur. Çaresiz kaldığında ise Halep'e kaçırılmış, yolu Bağdat'a ve Mısır'a da düşmüştür. Memleketine döndükten bir süre sonra çeşitli vilayetleri dolaşmış yaşlanınca tekrar Develi'ye dönmüş ve 1866'da vefat etmiştir.

Aynı mahlası kullanan iki Seyrani daha vardır. Bunlardan biri Edirneli (Rumelili) diğeri ise Ispartalıdır. Bu sebeple Seyrani'nin olduğu iddia edilen şiiirlerden bazılarının diğeri Seyranilere ait olma ihtimali de vardır.

Heceyle irticalen söylediği şiiirleri dışında aruzla da yazan Seyrani, aslı şöhretini halk şiiirinin nazım şekillerinde sade bir dille söylediği manzumelerine borçludur. Kendi yöresinin ağızlarında bulunan kelimeleri şiiirlerinde ustaca kullanırken aruzla yazdığı şiiirlerinde Arapça, Farsça kelimelerle tamlamaları da kullanmıştır. Atasözlerine ve deyimlere manzumelerinde sıkça yer veren Seyrani yeri geldikçe teşbih, mecazımürsel, irsalimesel, telmih, teşbih, tenasüp, cinas gibi söz sanatlarına da başvurur.

Bir şairin sanatında ne kadar başarılı olduğunu, söz varlığını, anlatım yeteneğini tespit etmede onun kelimelere yüklediği yeni anlamlar, sıra dışı benzetmeler, estetik ve zeka ürünü tamlamalar, ince duygular önemli bir yer tutar. Bu yüzden onun kullandığı niteleme sıfatlarını tespit etmek onun edebî kişiliği hakkında değerlendirme yapılabilecek ölçütlerden birini oluşturur.

Kelime türleri içinde isim soylu olanlar grubunda gösterilen sıfatlar için Korkmaz (2009), Türkiye Türkçesinde çok geniş bir yeri olan sıfatların kendi başlarına bir varlığı, bir nesneyi temsil etmeyip isimlerden önce gelerek onları niteleyen, nasıl olduklarını gösteren veya çeşitli yönlerden belirten sözler olup bunların varlık ve nesnelere mevcut niteleme ve belirtme özelliklerini soyut olarak gösteren kelimelerdir, tanımlaması yapar. Tüm mevcudatın duyu organlarımızla algılanan veya o varlığa atfedilen boyut, şekil, biçim, renk, koku, tat, uzaklık, sertlik, yumuşaklık, yaratılış, alışkanlık, beceri vb. gibi her türlü dış ve iç özelliklerini bildirmeye, belirtmeye yarayan sözler ise niteleme sıfatları olarak değerlendirilir.

"Sıfatlar, dilbilgisinin içindeki görevlerini, bir sanatçının eline geçtikten sonra çok çok aşarlar, bambaşka bir güç kazanırlar. Sanatçı, sıfatlara, dilbilgisi ödevlerinin dışında, daha önemli, daha değişik, daha güçlü ödevler verir. Niteleme sıfatlarının niteleme ödevleri, sanatçının sezgi gücünde, yerli söyleyişlerle yeniden doğar, bambaşka bir akışa girerek yeni bir anlam ve büyü kazanır. Günlük konuşmadaki "mavi boyunbağı, beyaz duvar, sarı çiçek, uzun boy, derin kuyu" takımları, şiiirde, anlamlarının ötelere, sınırlarının dışına filiz veren, bambaşka güzellikler alan bir durum kazanırlar" (Burdurlu, 1968, 137).

Bu araştırmada Seyrani'nin kullandığı niteleme sıfatları tespit edilerek onun bu konudaki becerisi, yeteneği, sıra dışılığı ortaya konulmaya çalışıldı. Kaynak olarak Hasan Avni Yüksel tarafından yazılan ve 1987 yılında basılan "Âşık Seyrani -Hayatı ve Şiiirleri" adlı eser kullanıldı. Bu eserdeki toplam 139 şiiirin 114'ü heceyle (94 koşma, 21 semai), 25'i aruzla (7 divan, 10 gazel, 4 semai, 3 kalenderî, 1 şarkı) yazılmıştır.

Seyrani'nin şiirlerinde niteleme sıfatları

Seyrani'nin bu eserdeki şiirlerinde kullandığı niteleme sıfatları yapılarına göre aşağıdaki şekilde sınıflandırılarak değerlendirildi:

1. Basit (yalın) sıfatlar

a) Türkçe kökenliler

ak (döşüne) (s. 141), ak (kafura) (s. 47), al (yanağına) (5 kez) (s. 36), alçak yüce (dağların) (s. 63), ay (kaşlarına) (s. 37), alçak (fidanların) (s. 118), al yeşil (çember) (s. 119), boş (küp) (s.35), çiğ (süt) (s. 120), çirkin (nal) (s. 129), çirkin (yüze) (s. 129), deli (gönül) (s. 116), deli (gönül) (s. 77), demir (çarık) (s. 94), doğru (yoldan) (s. 41), doğru (yoldan) (s. 67), eski (sarayları) (s. 113), gümüş (gerdân) (2 kez) (s. 176), güzel (atının) (s. 129), güzel bir (levha-i tersîm) (s. 170), güzel (manzar) (s. 170), güzel (renkler) (3 kez) (s. 170), ince (miyanını) (s. 41), ince (sözlüyüm) (s. 102), kaba (yelden) (s. 45), kara (bahtım) (5 kez) (s. 89), kara (bahtım) (s. 138), kara (gözlüm) (5 kez) (s. 101), kara (günleri) (s. 58), kara (taşilen) (s. 58), kara (taşları) (s. 78), kara (toprak) (s. 111), kara (toprak) (s. 140), kara (yüzlüyüm) (s. 102), kızıl (elmaya) (s. 173), kuru (çaydan) (s. 56), kuru (kovan) (s. 60), engin yüksek düz (ovada) (s. 146), sağır (kulak) (s. 97), sağlam (dal) (s. 35), sarp (kalesin) (s. 78), temiz (îmânım) (s. 97), ulu (bezirgânlar) (s. 88), uyuz (it) (s. 122), yarım (gözle) (s. 170), yay (kaşlarına) (s. 37), yeşil (yaprağa) (s. 66), yosma (bakışın) (s. 148), yüce (dağ) (s. 124), yüce (dağdan) (s. 116).

Bu gruptaki niteleme sıfatları değerlendirildiğinde bunların basmakalıp olarak kullanılan niteleme sıfatları ve benzetmeler olduğu, özgün olmadığı görülmektedir.

b) Yabancı kökenliler

acâib (kal'a) (s. 147), ahmer (lebin) (s. 69), beyaz (hâtem yüzük) (s. 83), bîçâre (kulum) (s. 98), bîçâre (Seyrani) (s. 72), ednâ (kulun) (s. 67), ednâ (kuluna) (s. 78), elâ (gözlü) (s. 140), elvan (boyağa) (s. 45), fâni (cihana) (s. 52), fâni (insana) (s. 61), fâni (dünyada) (s. 47), garib (âşığın) (s. 107), garib (kulları) (s. 100), garib (Mansûr) (s. 78), garip (serimi) (s. 41), gonca (gülleri) (s. 100), gonce (güldedir) (s. 118), gonce (güllerinden) (s. 69), gonce (gülü) (s. 133), gonce (gülünden) (s. 78), gül (benzin) (s. 105), gül (cemâle) (s. 65), gül (göğsünü) (s. 38), gül (handânım) (s. 64), haram (pekmezi) (s. 87), hay (kaşlarına) (s. 37), helâl (ekmeğin) (s. 88), helâl (mahsûlünü) (s. 87), helâl (süte) (s. 87), hoş (nasîhat) (s. 109), kahbe (felek) (s. 138), kiraz (lebini) (s. 173), mah (rûyundan) (s. 143), mah (yüzün) (s. 137), melek (simarın) (s. 47), merd (aslanlar) (s. 90), merd kahraman (er) (s. 90), nâzenîn (tenin) (s. 84), sahte bir (cilveyle) (s. 34), samur (kürke) (s. 139), sîm (gerdâna) (s. 64), sîm (gerdânlar) (s. 174), sîm (hançer) (s. 52), sîm (tenini) (s. 173), sîm (gerdânu) (s. 176), siyah (dilki) (s. 139), sûretâ (insanlar) (s. 111), şeydâ (bülbüller), şirin (dilinden) (s. 78), şirin (zebâne) (s. 52), taze (civane) (s. 52), vay (kaşlarına) (s. 37), vîrân (gönül) (s. 149), zâlim (felek) (s. 118).

Seyrani'nin aruzla yazdığı şiirlerinden Farsça tamlama şeklinde tespit edilen niteleme sıfatları ise şunlardır:

âşık-ı bîçâreler (s. 167), âşık-ı sâdıkların (s. 155), âşık-ı üftâdeye (s. 155), baht-ı siyâhum (s. 155), baht-ı siyâhuma (s. 73), baht-ı şûm (s. 155), kûşe-i mihnetde (s. 157), muhbir-i sâdık (s. 122), sâki-i devrân (s. 155).

2. Türemiş sıfatlar

çürük (sözler) (s. 102), çürük (binasın) (s. 107), datlı (canım) (s. 167), ala karlı (dağ) (s. 108), anasız babasız (yetime) (s. 100), dikenli (çalılar) (s. 74), dikenli (çalım) (s. 60), emlek (kuzu) (s. 133), kanlı (yaşilen) (s. 58), kaypak (müslümanı) (s. 117), kimsesiz (sahralarda) (s. 142), otlulu (koyağa) (s. 45), pembe renkli (ruhsârın) (s. 170), pişmiş (aş) (s. 129), soğuk (su) (s. 129), solgun (yüzlerimi) (s. 69), sulu (sirke) (s. 139), sulu (yalçınlar) (s. 144), tatlı (canın) (s. 70), türlü (hal) (s. 35), yahşi (balık) (s. 56), yakasız (gömleğe) (s. 108), yaratılmış (âlem) (s. 52).

Arapça veya Farsça isimlere Türkçe yapım ekleri getirilmek suretiyle türetilen ve niteleme sıfatı olarak kullanılan türemiş sıfatlar ise şunlardır: candan (muhabbetin) (s. 34), hakikatli (yârdan) (s. 41), kararsız (gönül) (s. 83), kurbanlık (tekeyim) (s. 35), nazlı (dilber) (s. 84), nazlı (dostile) (s. 84), safâlı (bağa) (s. 66).

Şu iki mısradaki kafiye için niteleme sıfatının yeri değiştirilmiştir: Hak [parasız] (murat) verici parasız güzel (s. 83), [çâresiz] dert olmaz elbette çâresiz gönül (s. 83).

Buradakilerden "çürük sözler, emlek kuzu, kaypak müslüman, yahşi balık ve vay kaşlar (kafiye için seçilmiş olmalı)" tamlamalarında kullanılan niteleme sıfatlarının bu isimler için tercih edildiği başka örneklere diğer şair ve yazarların eserlerinde pek rastlanmamaktadır.

3. Sıfat tamlaması yapısındaki birleşik sıfatlar

ala karlı (dağ) (s. 108), elvan türlü (meyhâneler) (s. 114), pembe renkli (ruhsârın) (s. 170).

Araştırmada kullanılan kaynaktan bu yapıda sadece üç sıfat tamlaması tespit edilmiştir.

4. Kelime gruplarından oluşan sıfatlar

a) Sıfat-fiil grubu biçiminde

Sıfat-fiil yapma ekleriyle (-AcAk, -An, -Ar, -AsI, -DIk, -mİş/-mUş, -mAz) kurulan sıfat-fiil grupları bir isim veya isim tamlamasının önünde sıfat gibi yer aldığı bu gruptaki sıfat tamlamalarını oluşturur:

-AcAk ekiyle: söyleyecek (dili) (s. 20), dikilecek (kudret) (s. 76).

-An ekiyle: bir elife dili dönmeyen (sürtük) (s. 130), dağlarda taşlarda dolaşan (yörük) (s. 130), bu didemi silen (dilber) (s. 143), can ipini ten yününden saran (kirmen) (s. 144), dikenli çalıda açılan (güller) (s. 63), dostları dostundan ayıran (ölüm) (s. 98), karşımızda gülen (dilber) (s. 143), merhametsiz olan (ulü'l-emirler) (s. 32), ormanda büyüyen (adam) (s. 130), Seyrani'nin halinden bilen (dilber) (s. 143), sulu yalçınlar önünden açılan (gül) (s. 144); insanlar içine çıkmayan (hödük) (s. 130).

-DIk ekiyle: el ermedik göz görmedik bir (nesne) (s. 44), bana zulmetmedik (zâlim) (s. 60), bir sere gelmedik (garet) (s. 62), meyvesi bitmedik (ağacı) (s. 76), zahir olmadık (kıymetden) (s. 163), ucu bulunmadık böyle bir (mânâ) (s. 44).

-mAz ekiyle: dil bilmez (dilberden) (s. 99).

-mİş ekiyle: günahdan sürmelenmiş (gözlüyüm) (s. 102).

b) Edat grubu biçiminde

Yalın hâldeki veya çekim eki almış bir ismin bir edatla oluşturduğu edat grubu, bir ismin önünde sıfat görevinde kullanıldığında bu yapıdaki sıfatlar ortaya çıkar. Seyrani'nin şiirlerinden sadece "gibi" edatıyla bu yapıda kurulmuş üç örnek tespit edilmiştir: benim gibi (dîvâneler) (s. 114), ok gibi (kirpiği) (s. 91), tavus gibi (nakışın) (s. 148).

c) İsnat grubu biçiminde

Yalın hâldeki veya iyelik eki alan ve kendine isnat olunan bir isimle yine kendine isnat edilen bir sıfattan meydana gelen kelime grubu, sıfat görevinde kullanıldığında bu yapıda sıfatlar ortaya çıkar. Tespit ettiğimiz tek örnek şudur: başı açık (dîvânesi) (s. 156).

Seyrani'nin şiirlerinden tespit edilen toplam 201 niteleme sıfatı, yapılarına göre sınıflandırılmış ve sayıları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo: 1. Sıfatların Yapılarına Göre Dağılımı

	Sayısı
Basit sıfatlar (Türkçe kökenli)	70
Basit sıfatlar (yabancı kökenli)	65
Karışık kökenli	9
Türemiş sıfatlar	29
Birleşik sıfatlar (sıfat tamlaması)	3
Kelime grubu yapısındaki sıfatlar (sıfat-fiil grubu)	23
Kelime grubu yapısındaki sıfatlar (edat grubu)	1
Kelime grubu yapısındaki sıfatlar (isnat grubu)	1
Toplam	201

Seyrani'nin kullandığı yabancı kökenli basit sıfatların sayıca neredeyse Türkçe kökenlilerle denk olması, hatta bu sayıya yabancı köklere Türkçe yapım ekleri getirilerek kullanılanlar dâhil edildiğinde yabancı kökenli sıfatların Türkçe sıfatlardan fazla olması, onun yaşadığı dönemde bile Türkçede yabancı dil unsurlarının ne kadar fazla olduğunu göstermesi bakımından da önemlidir.

Seyrani'nin şiirlerinde bir ismin birden fazla sıfatla nitelendiği örneklerin sayısı çok azdır. Kullanılan kaynaktan sadece üç örnek tespit edilmiştir. Kelime grubu yapısındaki sıfatlardan edat grubu ve isnat grubu yapısındaki birer örnek sayılmazsa bu gruptaki niteleme sıfatlarının hepsi sıfat-fiil grubu yapısındadır.

Onun niteleme sıfatı olarak hangi kelimeleri kaç kez kullandığı ise aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo: 2. Sıfatların Kullanım Sıklığı

Niteleme sıfatı olarak kullanılan isimler	Kaç kez kullanıldığı
kara	13
al	6
gonce, sim	5
garip, gül, güzel	4
dikenli, fani, helal, sulu	3
ak, alçak, biçare, çirkin, deli, doğru, edna, elvan, ince, kuru, mah, merd, nazlı, siyah, şirin, tatlı, yüce	2
Diğerleri (birer kez)	1

Tabloya bakıldığında Seyrani'nin sıfat olarak en fazla (13 kez) kullandığı kelimenin "kara" olduğu görülmektedir. Bunun eş anlamlısı sayılabilecek "siyah" sözü ise sadece iki yerde sıfat olarak kullanılmıştır. "Kara"dan sonra en fazla (6 kez) kullanılan sıfat ise "al"dır. "Kırmızı" ve "kızıl" kelimeleri de sadece birer kez niteleme sıfatı olarak kullanılmıştır. En fazla kullanılan niteleme sıfatlarının ismi renk bakımından niteleyen kelimeler olduğu, belirgin bir şekilde görülmektedir.

Sonuç

Halk şiirimizin ustalarından Âşık Seyrani'nin şiirlerinde kullandığı niteleme sıfatlarını tespit için yararlanılan kaynakta bulunan toplam 139 şiirinde onun 201 adet niteleme sıfatı kullandığı dikkate alınırsa, Seyrani'nin şiirlerinde niteleme sıfatlarından çokça yararlandığı söylenemez. Bunlardan 135'inin basit yapıda olması halk şiiri için sıra dışı değildir ama yabancı kökenli sıfatların (74 adet) sayıca Türkçe sıfatlardan (70 adet) biraz fazla olması, köken itibariyle yabancı kelimelerin Türkçedeki oranını göstermesi bakımından dikkate değerdir.

Seyrani, niteleme sıfatı olarak sıfat tamlaması yapısındaki nitelemelere pek yer vermemiştir. Kullanılan kaynakta bunun üç örneğine [ala karlı (dağ), elvan dürlü (meyhâneler), pembe renkli (ruhsârın)] rastlanmıştır. Yapısına göre kelime grubu kuruluşundaki niteleme sıfatlarının ise neredeyse tamamı sıfat-fiil grubu yapısındadır.

Seyrani'nin şiirlerinde bir ismin birden fazla sıfatla nitelendiği örneklerin sayısı da çok azdır: alçak yüce (dağların) (s. 63), al yeşil (çember) (s. 119), engin yüksek düz (ovada) (s. 146).

Seyrani'nin niteleme sıfatı olarak tercih ettiği isimlerden "kara" sözü kullanım sıklığına göre birinci sıradadır. Bu kelime niteleme sıfatı olarak 13 kez kullanılmıştır. İkinci sırada ise 6 kez kullanılan "al" sözü vardır. Niteleme sıfatı olarak "kara"nın eş anlamlısı "siyah"a iki kez, "al"ın eş anlamlıları "kızıl" ve "kırmızı"ya ise birer kez rastlandı. "Gonce" ve "sim" sözlerine ise sıfat görevinde beşer kez yer verilmiştir. Yukarıdaki 2. tabloda da görüldüğü üzere onun tercih ettiği niteleme sıfatları sınırlı sayıdadır. Ayrıca bunlar, sıklıkla kullanılan ve bilinen kelimelerdir.

"Çürük sözler, emlek kuzu, kaypak müslüman, yahşi balık ve vay kaşlar (kafiye için seçilmiş olmalı)" tamlamalarında kullanılan niteleme sıfatlarının bu isimler için tercih edildiği örneklere başka şair ve yazarların eserlerinde pek rastlanmamaktadır. Seyrani'ye mahsus olarak değerlendirilebilecek sıfatların sayıca çok az olması, onun şöhretiyle ve ustalığıyla bir anlamda çelişmektedir. Niteleme sıfatlarını özgün biçimde kullanma konusunda Seyrani'nin pek de yaratıcı olduğunu söylemek zordur.

Kaynakça

- Burdurlu, İ. Z. (1968). Dede Korkut hikâyelerinde sıfatlar ve sıfat takımları, *Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi*, C: XVIII, S: 203, s. 523-527.
- Burdurlu, İ. Z. (1968). Ahmet Hamdi Tanpınar'ın şiirlerinde sıfatlar ve sıfat takımları: *Türk Dili*, XVIII, Nr. 200, s. 137-147.
- Korkmaz, Z. (2009). *Türkiye Türkçesi Grameri: (Şekil Bilgisi) 1*. 3. baskı, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Yüksel, H. A. (1987). *Âşık Seyrani -Hayatı ve Şiirleri*. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları: 751.